

Dr hab. Elżbieta Aleksandrowicz, Profesor Akademii Muzycznej im Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, Proroktor ds. Dydaktyki AM, wykładowca Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi – **członek Rady Artystycznej OPTDiM DZIATWA'16**. Pani Profesor jest absolwentką Wydziału Kompozycji, Teorii Muzyki i Rytmiki Akademii Muzycznej w Łodzi (specjalność: rytmika). Prowadzi wykłady i warsztaty oraz konsultacje metodyczne w zakresie: rytmiki, improwizacji i kompozycji ruchu oraz improwizacji fortepianowej. Założycielka i kierownik pierwszych w Polsce studiów choreograficznych, uruchomionych przy państwowej uczelni artystycznej – Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi. Opracowała program niestacjonarnych studiów licencjackich: Choreografia i techniki tańca, prowadzonych w AM w Łodzi od 2007 r. Specjalista metody Émile'a Jaques-Dalcroze'a, twórcy rytmiki. Uczestniczyła w wielu kongresach, sesjach, seminariach i warsztatach z zakresu rytmiki, odbywających się tak na terenie Polski, jak i poza jej granicami m.in. w: Międzynarodowym Kongresie Rytmiki w Genewie (Institut Jaques-Dalcroze 1997, 2007), Europejskim Kongresie Rytmiki w Wiedniu (Universitat für Musik und darstellende Kunst 2009), Międzynarodowych Warsztatach Rytmiki w Hellerau (Hochschule für Music „Carl Maria von Weber” 2004, 2005, 2009, 2011), Europejskim Kongresie Rytmiki w Trossingen (Staatliche Hochschule für Musik 2006), III Forum Muzykoterapeutów (AM Wrocław 2005), Międzynarodowych Warsztatach Rytmiki (AM Łódź). Także w Ogólnopolskich Sesjach Naukowych nt. „Rytmika w kształceniu muzyków, aktorów, tancerzy i w rehabilitacji” (AM Łódź), ogólnopolskich i regionalnych seminariach rytmiki. W swoim dorobku artystycznym posiada liczne prezentacje z zakresu improwizacji fortepianowej oraz kompozycje piosenek dla dzieci do tekstów Juliana Tuwima, Jana Brzechwy i Danuty Wawiłow. Jest autorką interpretacji ruchowych utworów muzycznych m.in.: J. S. Bacha, J. F. Haendla, L. van Beethovena, G. Rossiniego, F. Chopina, J. Straussa, M. Musorgskiego, G. Gershwina, Z. Preisnera, W. Kilara, S. Reicha Współpracuje z teatrami dramatycznymi i lalkowymi jako kompozytor, twórca ruchu scenicznego i autor opracowań materiału muzycznego. Autorka wielu ważnych wypowiedzi naukowych z zakresu muzyki, rytmiki, improwizacji, takich jak. np.: *Muzyczne obrazy ilustracyjne w procesie nauczania improwizacji fortepianowej; Improwizowanie fortepianowych miniatur ilustracyjnych w oparciu o materiał muzyczny skal czterodźwiękowych; Interpretacje ruchowe piosenek dla dzieci; Kolorystyka dźwiękowa jako element formotwórczy improwizowanych miniatur fortepianowych; Improwizacje ruchowe ewokowane muzyką improwizowaną na fortepianie; Nauka piosenki – uwagi do dydaktyki; Muzyka bez granic. Poszukiwanie zdarzeń dźwiękowych w kontekście improwizacji fortepianowej* zamieszczonych w podstawowych publikacjach poświęconych tej problematyce.

Wiesława Kłata – reżyser, pedagog, socjolog edukacji, instruktor dramy, wykładowca na Wydziale Pedagogiki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, autorka wielu projektów z dziedziny edukacji teatralnej i filozoficznej – **członek Rady Artystycznej OPTDiM DZIATWA'16**. Absolwentka Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. Ukończyła kurs pedagogiki Montessori w Polskim Instytucie Montessori oraz Podyplomowe Studia Edukacji Początkowej i Reedukacji na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego. Przez kilka lat współpracowała z Wyższą Szkołą Nauk Społecznych Pedagogium, prowadząc zajęcia z zakresu socjologii wychowania, socjologii edukacji i antropologii kulturowej. Współpracuje m.in. z Centrum Myśli Jana Pawła II, prowadząc autorskie zajęcia dla Stypendystów Miasta Stołecznego Warszawy. Współpracowała także z filmem (m.in. jako asystentka Andrzeja Wajdy). W Wytwórni Filmów Dokumentalnych i Fabularnych w Warszawie prowadziła autorskie Młodzieżowe Studio Teatralno-Filmowe „Kłaps”. Od roku 1992, jako instruktor i metodyk dramy (edukator), prowadzi liczne wykłady i warsztaty, również na kursach kwalifikacyjnych (m.in. tematyka relacji międzyludzkich, motywacje, twórcze rozwiązywanie problemów, drama jako metoda rozwoju osobowości itd.). Zarówno w pracy z dziećmi i młodzieżą, jak i na szczeblach specjalistycznych posługuje się własną metodą, łączącą dramę, elementy pedagogiki Marii Montessori, twórczyni nowego pojęcia procesu edukacji oraz dociekania amerykańskiego filozofa Matthew Lipmana, autora konceptu filozofii rozumianej jako sztuka myślenia oraz unikalnego programu edukacyjnego filozofowania z dziećmi. Prowadzi między innymi autorskie grupy dramowe dla dzieci pomiędzy szóstym a dwunastym rokiem życia. Jest założycielką i Prezesem Fundacji Alternatywa, wspomagającej działania wychowawcze rodzin, głównie wychowanie przez sztukę. W latach 2008 – 2011 sprawowała funkcję dyrektora artystycznego Międzynarodowego Festiwalu Teatrów dla Dzieci i Młodzieży Korczak. Jest członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Teatrów dla Dzieci i Młodzieży ASSITEJ oraz Stowarzyszenia Edukacji Filozoficznej PHRONESIS. Jest także m.in. animatorką współpracy środowiskowej w Podkowie Leśnej.

Joanna Gerigk – reżyserka i dramaturg, teatrolog, asystentka i wykładowca w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie Filia we Wrocławiu – **członek Rady Artystycznej OPTDiM DZIATWA'16**. Ukończyła Wydział Reżyserii w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie Filia we Wrocławiu (specjalizacja: reżyseria teatru lalek). W roku akademickim 2009/2010 odbyła roczny staż w Akademii Muzycznych Umění Divadelní Fakulta (DAMU) w Pradze. Teatrolog, absolwentka Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie (studia na Wydziale Wiedzy o Teatrze). Ukończyła także m.in.: Studium Technik Teatralnych i Filmowych w Łodzi, Państwowe Pomaturalne Studium Kształcenia Animatorów Kultury w Ciechanowie (specjalność: teatr). Stypendystka Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbyła liczne praktyki reżyserskie, między innymi we Wrocławskim Teatrze Współczesnym, Teatrze Współczesnym w Szczecinie, w czeskim Dejvickem Divadle w Pradze. Jako scenarzystka i reżyserka współpracowała m.in. z Divadlem NoKakabus w Pradze, współpracuje również ze scenami teatralnymi w Łodzi i Wałbrzychu. W roku 2014 we Wrocławskim Teatrze Lalek wyreżyserowała spektakl Po sznurku, inspirowany twórczością Piotra Gęglawego, autora – osoby z niepełnosprawnością. Była też scenarzystką i reżyserką spektaklu ulicznego, pt. *Pocztówki z Karłowic* Fundacji Teatr Nie-Taki we Wrocławiu, przygotowanego na podstawie opowieści mieszkańców tytułowej dzielnicy, a także przygotowała – na motywach bajek filozoficznych z różnych stron świata – spektakl *Le Filo Fable* w Teatrze Lalki i Aktora w Wałbrzychu. Nominowana do Nagrody Wrocławskich Odkryć Artystycznych Warto 2015. Pisze adaptacje i sztuki teatralne. W roku 2010 otrzymała nagrodę na Festiwalu Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość przedstawiona”. W Łodzi przez siedem lat prowadziła własną działalność teatralną, w której ramach organizowała, prowadziła i reżyserowała autorskie spektakle. Pracowała z młodzieżą i dorosłymi. Prowadziła autorskie warsztaty i zajęcia z edukacji teatralnej. Inicjowała, organizowała oraz koordynowała festiwale teatralne (Imieniny Teatru), oraz projekty z pogranicza plastyki i teatru (np. Festiwal Kobiet). Wraz z kompozytorem Sebastianem Ładzyńskim oraz studentami PWST we Wrocławiu, pracuje nad projektem badawczym, którego tematem jest Teatr Komponowany, jego idea, metoda pracy, konteksty.

Patronat Honorowy:
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Marszałek Województwa Łódzkiego
- Witold Stępień
Prezydent Miasta Łodzi
- Hanna Zdanowska

Dofinansowano ze środków:
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Urzędu Miasta Łodzi

Partnerzy
Akademia Muzyczna w Łodzi
Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego
Polski Komitet Międzynarodowego Stowarzyszenia Wychowania Przez Sztukę InSEA
Koło Terenowe Polskiego Ośrodka Międzynarodowego Stowarzyszenia Teatrów dla Dzieci i Młodzieży ASSITEJ

Przegląd wspierają:
Jurajsko
Wojewódzki Związek Zrzeszeń Kupców i Usługodawców w Łodzi
KAMACHI
Spółdzielnia Mieszkaniowa im. Mikołaja Reja
MPK - Łódź
Wszystko ze smakiem
Kręcimy.pl
Teatr Nowy im. Kazimierza Dejmka
Teatr Muzyczny
Teatr Powszechny
P.W. WARMETECH I Zbigniew Prajs
OBZUN service samochodów japońskich
Eco Direct
Azalia - centrum ogrodnicze

Patronat medialny:
TVP 3 Łódź
Radio Łódź
Dziennik Łódzki
www.dzieciwłodzi.pl
www.czasdzieci.pl
www.miastodzieci.pl

Telefony

Biuro Organizacyjne 602 366 978; 514 620 614
Dyrektor BOK 504 639 726
BOK „Lutnia” 42 652 62 27
BOK „Na Żubardzkiej” 42 651 67 47
Bałucki Ośrodek Kultury 42 651 50 30
Redakcja 42 651 52 34

Witamy Was na tegorocznym Ogólnopolskim Przeglądzie Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych DZIATWA. Cieszymy się, że będziemy mogli oglądać to, nad czym tak długo pracowaliście. Mamy nadzieję, że podczas tego festiwalu, choć na chwilę, powrócimy do naszego dzieciństwa i lat młodzieńczych, aby móc odkrywać z Wami magię teatru, bo przecież: „by dać się uwieść przez teatr trzeba umieć być dzieckiem, zwłaszcza wówczas, gdy dzieckiem się już nie jest” (Roman Kubicki).

Motywy przewodnim 37. edycji DZIATWY będzie **muzyka**. Jest ona nieodłącznym elementem naszego życia. Może stać się oprawą spektaklu teatralnego, ale też ukoić nasze emocje po ciężkim dniu. Świat wypełniony jest różnymi dźwiękami, które znajdują swoje odzwierciedlenie w muzyce.

Niech Wasze występy rozbrzmiewają i zachowają się w pamięci – jak dzieła najlepszych kompozytorów! Jesteśmy gotowi na Wielką Podróż, w którą nas zabierzecie. W naszej Łodzi przygotowane jest już dla Was miejsce, nasze bagaże spakowane, a Wasze? Na mostku kapitańskim oczekuje nas Maestro – Szalony Dyrygent, w towarzystwie Harmonii, Kakofonii i Kakofona.

Niech pozytywna muzyka, rozbrzmiewająca na naszym pokładzie pokona największego potwora morskiego – zwanego Tremą – i rozproszy wszelkie wątpliwości! Rozwijamy żagle i całą naprzód!

Redakcja

Tak zęgnaliśmy się podczas Finału w ubiegłym roku

Jestem kilkanaście lat młodsza od DZIATWY. Teraz – z dorosłej perspektywy – mogłabym ją uznać za swoją starszą koleżankę. Dawniej pewnie ta różnica byłaby dla mnie tak wielka, że DZIATWA byłaby panią, albo ciocią. Podobnie jak dla bohaterki-opiekunki zeszłorocznego festiwalu – Pippi Pończoszanki, która (jak wszyscy na pewno świetnie już wiedzą!) jest Szwedką, a w Szwecji powszechne jest mówienie – nawet do nieznanym dorosłych – wujku czy ciociu. 37 lat istnienia DZIATWY to nie jest jakiś okrągły jubileusz, ale to bardzo ładna liczba, chociażby z matematycznego punktu widzenia. Jeśli nie było o tym jeszcze w szkole mowy, to z pewnością będzie w przyszłości: 37 to liczba pierwsza, a to znaczy, że ma tylko dwa dzielniki – 1 i 37, czyli samą siebie. I nie jest podzielna przez nic innego. Ponieważ moja ścieżka szkolna związana z przedmiotami ścisłymi wcale nie skończyła się po szkole podstawowej i maturze, bliskie jest mi patrzenia na wiele spraw właśnie przez pryzmat liczb. Toteż, idąc dalej tą drogą, chciałabym przemycić nieco liczb do tegorocznej DZIATWY.

Niech więc 37 stanie się magiczną liczbą na ten majowy miesiąc. Być może tyle lat ma dzisiaj nauczyciel, który przyjechał z jednym z zespołów? Czy też rodzic dziecka, które będzie występowało? A może ktoś mieszka pod numerem 37? Albo ktoś zechce sprawdzić, co działo się na świecie tyle lat temu? A chociażby przypomni sobie o tej liczbie kiedyś, kiedy już sam będzie miał 37 lat. Tyle lat, to kawał życia, kawał historii i wiele zmian, bo świat to nieustannie zmiany. 37 lat temu, słyszac słowo „robotnik” miało się pierwsze skojarzenie związane z człowiekiem i sytuacją społeczną w kraju i na świecie. Ostatnio byłam świadkiem zdarzenia, w którym to słowo kojarzyło się dziecku z...robotem. Nie ma w tym incydencie niczego złego czy niesłychanego, lecz warto pamiętać, czym słowa kiedyś były dla nas i zaakceptować fakt, że mogą stać się czymś zupełnie innym dla młodszych. DZIATWA też się zmieniała, zmienia i – mam nadzieję – zmieniać będzie. Sama nazwa imprezy, zanim się ostatecznie utrwaliła, podlegała ciekawym przekształceniom. 37 lat temu nie uczestniczylibyśmy jeszcze w DZIATWIE, lecz w Dzielnicowym Przeglądzie Teatrzyków Łalkowych. Zasięg wydarzeń był też znacznie skromniejszy: obejmował zaledwie najbliższe otoczenie dzielnicowego Domu Kultury Łódź-Bałuty. W roku 1982 przegląd dzielnicowy przekształcił się już w wojewódzki – Przegląd Dziecięcych Teatrów Animacji. Samo słowo „dzia-

twą”, tak świetnie dziś funkcjonujące w nazwie konkursu (konkursu, bo jak widać i w kategorii samego wydarzenia mieliśmy kilka przewrotów – z „przełgdu” do „konkursu” i z powrotem do „przełgdu”) pojawiło się w roku 1987. Gdyby dalej zapamiętała szperać w historii, uzbięrałoby się jeszcze nieco anegdot i zawiłości, o których można by pisać i rozprawiać zapewne przez kolejne 37 lat. Pomimo tej zmienności – wpisanej w sens corocznych spotkań – pozostało jednak kilka spraw bardzo bliskich tym, które przyświecały niegdyś założycielom, pomysłodawcom, organizatorom i były doświadczeniem uczestników, czyli każdego, kto w ciągu 37 lat brał udział w DZIATWIE. Myślę, że poniższe 37 słów pomoże szybko zrozumieć, co mam na myśli: chęć, pasja, ciekawość, niecodzienność, odmienność, zawiłość, trudność, niezłomność, oddanie, poświęcenie, poszukiwanie, dawanie, otrzymywanie, odwzajemnianie, otwartość, uzupełnianie, szacunek, przyjaźń, radość, wiara, dziecko, człowiek, ludzie, świat, środowisko, otoczenie, współpraca, wyzwanie, tworzenie, kształtowanie, wolność, uśmiech, sens, moje, twoje, nasze, przyszłość. Takich haseł, które warto zapisać w *działowych słownikach* można utworzyć jeszcze więcej, pod warunkiem, że nie będą wyłączone „słowne wydmuszki”, a naprawdę będzie się czuło, rozumiało i próbowało realizować to, o czym się mówi. DZIATWA jest przeglądem, nie rywalizacją, chodzi w niej o to, żeby siebie nawzajem odkrywać i rozwijać, obserwować i od siebie się uczyć. Każde dziecko słowo „uczyć” słyszy najczęściej w zdaniach: „Powinieneś się uczyć”, „Musisz się uczyć”, „Jak nie będziesz się uczył...”. Nauka szkolna jest potrzebna, bo stanowi początek. Wcale nie jest taka straszna, jak ją malują. Trzeba ją tylko oswoić w myślach i zrozumieć, że stanowi nierozwalne koło: jak już się czegoś nauczymy, możemy podać to dalej – tkąc dobrą pajęczynę. Umiejętność takiego przekazywania, wzajemnej współpracy, komunikacji, naprawdę przyda się później, na przykład za 37 lat...

Czesław Pawłowski, kierownik Domu Kultury i pomysłodawca DZIATWY, jeden z jej dobrych wujków, wspomina, że *zaczęło się całkiem „na wariata”*. „Wariackie papiery”, choć w słowniku mają zazwyczaj negatywny wydźwięk, wcale nie muszą takimi pozostać. Być może to właśnie uczestnicy tegorocznej DZIATWY z wariackim zapałem zmieniają ustalone znaczenia. Pokażą, że z dziećmi i młodzieżą wcale nie jest tak trudno przebywać, jak się sądzi; że wystarczy trochę

słów z *działowego słownika*, wzajemnego budowania ich sensu – i ci, których teraz mamy na przykład za wirtualnych wariatów, wcale takimi nie pozostaną. Jestem jednym z ostatnich pokoleń, które bawiło się na podwórku znacznie częściej niż w domu, bez względu na pogodę. Pokoleniem, którego rodzice też byli zajęci, zapracowani, ale ich brak stałej kontroli nie przechodził w strach, bo mieli zaufanie do swoich dzieci. Długo ani ja, ani żadne dziecko spośród moich kolegów czy koleżanek, nie mieliśmy telefonów, smartfonów, tabletek, laptopów i wszystkich elektro-gadżetów, a i tak zabawa nigdy nie była nudna. Dziś, jako młodsza koleżanka DZIATWY myślę, że brak tych wszystkich nowinek pozwolił nam się po prostu słyszeć. Słuchać i usłyszeć, znać swoje lęki i obawy, pamiętać o prośbach i groźbach, przestrzegać ich z szacunku dla bliskich i z powodu zrozumienia faktu, że jako dzieci jesteśmy przecież dla nich najważniejsi – cokolwiek by się działo. Dzieci mogą dużo, bo mają ogromną wyobraźnię, dzięki której, między innymi, tak dobrze pojmują teatr i jego ukryte znaczenia. Z dorosłymi często bywa już gorzej, bo z biegiem lat wytrącają z siebie coraz mocniej to dziecko, którym kiedyś byli.

Drodzy tegoroczni uczestnicy 37. Ogólnopolskiego Przeglądu Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych DZIATWA! Mam nadzieję, że jeśli nie za 37 lat, to może za 37 dni, niektórzy z Was zechcą przypomnieć sobie, choć kilka chwil związanych z tym, co przeżyją podczas tegorocznego festiwalu. Tego, co zachowacie w swojej pamięci, nikt Wam już nie odbierze. Nawet, jeśli nie znikną wokół wszystkie głośnie rzeczy, którymi bezustannie zapełniamy sobie głowy, wciąż przecież można wydobyć ze wspomnień różne wiodące melodie, które nadają odpowiedni rytm naszemu byciu. A ponieważ hasłem przewodnim tegorocznej DZIATWY jest słowo **muzyka**, to chciałabym, parafrazując piosenkę jej starszej koleżanki – GAWĘDY, zanucić: *Działwa jest młoda i wraca do Ciebie. Jak ładna pogoda, jak słońce na niebie. Działwa młodsze, choć tyle lat ma, bo stale się śmieje, bo stale się śmieje. A z nią Ty i Ja!* Śmiejmy się i cieszymy tegoroczną i każdoroczną DZIATWĄ, bo każda jest inna i każda była, jest – i oby pozostała! – prawdziwym Świętem Dzieci. Dzieloną wspólnie przez wszystkich i przypadającym każdemu. Dobrego czasu *Dziateczki* – Dzieci z planety DZIATWA 2016!

Nena

Zacznijmy od eksperymentu. Najpierw można wykonać go tylko w wyobraźni, ale później warto powtórzyć naprawdę – to zawsze daje dobre rezultaty. Jesteśmy w teatrze i eksperymentujemy z dwoma zmysłami: wzrokiem i słuchem. A zatem na zmianę: albo zamykamy oczy i słuchamy, albo otwieramy oczy, zakrywamy uszy i patrzymy. Jak zmieniają się wrażenia?

Do teatru chodzimy raczej po to, żeby coś zobaczyć. Nigdy nie spotkałem się z tym, żeby ktoś powiedział: *słyszałem w teatrze nowy spektakl*. No chyba, że był to teatr radiowy. To zresztą ciekawe zjawisko. Można, jak się okazuje, stworzyć dzieło teatralne bez wizji. Tym razem zostawimy na boku, nasuwające się pytanie: jak wyglądałby teatr zupełnie bez fonii? Zrobimy tylko jedno spostrzeżenie: teatr pantomimy, który rezygnuje ze słów, opiera się na muzyce niemal tak samo intensywnie jak na geście. Zamiast jednak dalej rozważać tę sprawę, postawmy inne pytanie: jak to możliwe, że można zrobić teatr, w którym nic nie widać?

Jest kilka elementów, które w teatrze są zupełnie niezbędne. Konieczni są aktorzy – o czym, Drodzy Czytelnicy wiecie najlepiej. Potrzebni są też... no, i tu mamy mały problem, ponieważ następni w kolejce są „widzowie”, ale przecież widz, to ktoś, kto patrzy. Zakładam, że wiele osób uczy się języka angielskiego, może znacie słowo: *audience*? Pochodzi ono z łaciny, od słowa *audire*, które znaczy „słyszeć”. Po polsku *audience* to publiczność, ale można by też powiedzieć – słuchacze i to oni są tym drugim niezbędnym elementem w teatrze. Są jeszcze dwa. Przestrzeń i czas.

Tutaj zagadka teatru radiowego znajduje rozwiązanie, ponieważ do stworzenia mapy przestrzeni i czasu w zupełności wystarcza nam zmysł słuchu. Kto mi nie wierzy, niech zamknie oczy... (jeszcze nie!) i sprawdzi czy jest w stanie ocenić wielkość pomieszczenia, w którym się znajduje albo jego odległość od ulicy lub najbliższych budynków? A może oszacuje liczbę ludzi i zwierząt w swoim otoczeniu? (Teraz!)

Teatr to niby sztuka wizualna, ale już starożytni Grecy, budując swoje teatry wiedzieli, że przede wszystkim trzeba w nich zadbać o akustykę. Jeśli ktoś odwiedzi kiedyś teatr w Epidaurus, będzie mógł się przekonać, że z górnych rzędów aktorów nie można było dokładnie zobaczyć – i w niczym nie mogły tu pomóc maski i koturny (do czego zatem służyły?). Wiemy jednak na pewno, że gdy teatr zbudowano wszystko było w nim doskonale słychać.

Muzyka to jednak znacznie więcej niż tylko dźwięki. Mało kto otwiera okno i podziwia muzykę dobiegającą z otoczenia – nawet jeśli faktycznie jakąś muzykę akurat słychać. Dlaczego?

Tutaj mała dygresja na temat artystów. Otóż z mojego skromnego doświadczenia wynika, że ci prawdziwi artyści – nawet, jeśli pozornie wyglądają na mocno nieuporządkowanych, rozczochranych, przypadkowych i poplątanych – w środku mają niesłychane wycucie pewnego szczególnego porządku. Często mówi się na to „forma”, a czasem też pisze wielką literą. Dla naszych potrzeb wybrałem słowo: kompozycja.

Wracając do dźwięków zza okna; to, czego im brakuje, to właśnie kompozycja. Chociaż byli tacy, którym i tam, za oknem, udawało się ją dostrzec. Niezależnie od tego czy muzyka stworzona jest z dźwięków, które wydobywamy z siebie (a tu możliwości jest niemal nieskończenie wiele: poza śpiewaniem, mrużeniem, gwizdaniem, klaskaniem, uderzaniem dłońmi w różne części ciała jest jeszcze długa lista innych praktyk), czy pochodzi z dźwięków, jakie udaje się wytworzyć za pomocą instrumentów, czy też z dźwięków „otoczenia” (to może być trzaśnięcie drzwiami, przesunięcie mebla po podłodze, uderzenie łyżeczką w podstawkę filiżanki), gdy mamy do czynienia z muzyką, oznacza to pojawienie się kompozycji.

Do tej pory wszystko było banalnie proste. Ale – jak to w teatrze bywa – jeżeli teraz dodamy wszystko do siebie, okaże się, że dwa i dwa może dawać pięć. I więcej.

Skoro poza ludźmi w teatrze konieczne są jeszcze tylko przestrzeń i czas (co oczywiście nie oznacza, że inne rzeczy są zbędne – wręcz przeciwnie), w których najlepiej odnajdujemy się za pomocą słuchu (bo przecież wszystko, co widzimy jest płaskie, choć – na szczęście! – mózg potrafi przetworzyć informacje wzrokowe w obraz trójwymiarowy), to muzyka, będąca w istocie sztuką kompozycji, powinna zajmować w teatrze naczelną rolę. Tuż za ludźmi. Muzyka, jako wymiar sztuki teatru odpowiedzialny za doznania czasu i przestrzeni (zwłaszcza wówczas, gdy także tekst potraktujemy jak pewien rodzaj partytury muzycznej, co może przynieść niespodziewane efekty) okazuje się kluczem otwierającym tajemnicę dobrego przedstawienia. Dobrego, to znaczy takiego, które ma odpowiedni (czyli taki, o jakim myślał Arystoteles) rytm, tempo i puls (tu ponownie pojawia się angielskie słowo: *beat*). Przedstawienie może (a w zasadzie powinno) łączyć te trzy muzyczne elementy – zjednoczone w ruchu, obrazie i słowie. A wtedy zachwyceni teatrolodzy (czyli tacy ludzie jak ja) mówią o cudownej muzyczności.

W historii dwudziestowiecznego teatru nie było wielu takich elementów; szczególnie, że wymaga to niesłychanej pracy aktorów. Wspominam o tym, aby nikt sobie nie pomyślał, że przedstawienie, w którym wszystkie elementy nie łączą się w doskonałe skomponowaną całość, nie jest dobre. To nie tak. Szczególnie w teatrze dziecięcym i młodzieżowym, zdarza się, że właśnie te przedstawienia, w których zupełnie nic nie łączy się w żadną skomponowaną całość – są najlepsze. Ale, odwracając to rozumowanie raz jeszcze, dzieje się tak właśnie wtedy, gdy wykonawcy podążają za swoim własnym wycuciem pewnego szczególnego porządku (o którym wspominałem). Porządku, który u dzieci i młodzieży nie udało się jeszcze dorosłym stłumić. Innymi słowy: wtedy, gdy teatr to zabawa.

Wracając jednak do muzyki w teatrze; warto jest od czasu do czasu odwrócić rolę i pomyśleć o teatrze w muzyce.

Na koniec zostały nam jeszcze dwie rzeczy. Muzyka rozumiana potocznie, czyli tworzona z wykorzystaniem instrumentów, śpiewu, z melodią itd. Powiedziałem – dwie rzeczy, ponieważ jedną jest sytuacja, w której muzyka jest naprawdę tworzona w czasie przedstawienia, i zupełnie inną, gdy jest tylko odtwarzana.

W tym pierwszym wypadku sprawuje dokładnie tę samą funkcję, jaką spełnia muzyka, będąca w istocie kompozycją – o której tyle było do tej pory. Tworzy przestrzeń i czas. Jest jednym z rodzajów teatralnego działania. Do tego ma jeszcze funkcję dodatkową. Doskonale wspiera wyobraźnię, pozwala uwalniać emocje i jest, z punktu widzenia narracji, warta tysiąc obrazów.

W tym drugim wypadku, kiedy jest to muzyka odtwarzana, ma ona jedynie funkcję dodatkową. Z reguły właśnie w tym celu jest wykorzystywana – aby pokierować emocjami i zastąpić tysiąc obrazów, które jakoś nie znalazły miejsca w narracji. Nie wiem dlaczego, ale numerem jeden na tej liście jest suita *Peer Gynt* Edwarda Griega (szczególnie *Poranek*), której odtwarzania powinno się oficjalnie zakazać w regulaminie DZIATWY. A zaraz za nią zabronić odtwarzania *Czterech pór roku* Antonia Vivaldiego oraz połowy „the best of” dzieł Mozarta, Beethovena i Czajkowskiego. Muzyka z głośnika jest płaska, nie tworzy przestrzeni i czasu, tylko je zajmuje.

Wiem, że w tym roku podczas DZIATWY będzie niejedna okazja, aby odkryć tę stronę symbiozy muzyki z teatrem, która tworzy niezapomniane czterowymiarowe doznania.

A zatem uszy do góry!

Arkadiusz

Kunegundzie wg *O pięknej królowej Kunegundzie, Królu, Czarownicy i Dobrym Smoku* Ireny Hlubek oraz *Idziemy po skarb* Janoscha zdobyły nagrody na wojewódzkich oraz ogólnopolskich festiwalach teatralnych. We wrześniu 2014 roku, w związku z przejściem do gimnazjum młodych aktorek, rozpoczął się młodzieżowy etap w historii zespołu. Spektakl *Nuda* został wyróżniony na Ogólnopolskim Festiwalu Teatrów Szkolnych „Maska” w Chełmie, a także zakwalifikowany do XVI Poznańskiego Festiwalu Teatrów „MARCINEK 2016”. *Nuda* to groteskowe i gorzkie, utrzymane w prowokacyjnej stylistyce kiczu, spojrzenie na marzenia i fascynacje czterech współczesnych prowincjonalnych młodych dziewcząt. Dramat Grzegorza Sławińskiego cieszy się dużym powodzeniem na wielu polskich scenach. Zespół teatralny „W kratkę” został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za poczucie humoru i dystans wobec rzeczywistości – nie tylko scenicznej oraz siłę komiczną gry aktorek.

Białe? Czarne?

Zespół „Bez Komentarza” (grupa młodsza) z Zespołu Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Wałbrzychu

Scenariusz: Sylwia Aftyka-Łoda według własnego pomysłu
Reżyseria, muzyka, scenografia: Sylwia Aftyka-Łoda wraz z grupą teatralną

Grupę młodszą Zespołu „Bez komentarza”, podobnie jak grupę starszą, tworzą uczniowie kształcący się według poszerzonego programu nauczania i wszechstronnie przygotowujący do pracy teatralnej w czasie bardzo intensywnych warsztatów twórczych. Młodzi aktorzy samodzielnie piszą scenariusze, wykonują kostiumy i scenografię. Grupa, pod kierownictwem Sylwii Aftyki-Łody osiągnęła wiele sukcesów w konkursach ogólnopolskich. Na 35. i 36. OPTDiM DZIATWA prezentowane były dwa spektakle Teatru: entuzjastycznie przyjęte przedstawienie *Halo, Pomarańczowy!* oraz oryginalna adaptacja *Iwony, księżniczki Burgunda* Witolda Gombrowicza, znacząco zatytułowana *A może nadrobić, podrobić, wyrobić by ją!* Nowa inscenizacja grupy, pt.: *Białe? Czarne?* ukazuje dwa światy – jeden (czarny) pozbawiony empatii i serdeczności, ale przez to miarodajny; drugi (biały), w którym wszyscy są zawsze mili, więc nie mówią prawdy. Który świat wybrać? Być może świat nie może być tylko czarny lub tylko biały? I trzeba poszukać innego rozwiązania?

Zespół „Bez Komentarza” (grupa młodszą) został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za efektowne inscenizacyjnie poszukiwanie harmonii i równowagi w codzienności.

Dziura w płocie

- zabawa teatralna

Teatr szkolny „Powsinogi ze Strzyżewa” ze Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Sołectwa Strzyżewo w Strzyżewie

Scenariusz: Zofia Wójcik wraz z grupą teatralną
Reżyseria: Wanda Kalińska
Muzyka: Stanisław Droszcz
Scenografia: Wanda Kalińska wraz z grupą teatralną

Zespół działa od blisko trzydziestu lat, jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych i znaczących zespołów dziecięco-młodzieżowych w Polsce, mimo, że pracuje w małej wiejskiej szkole, do której uczęszcza zaledwie około pięćdziesięcioro uczniów, a zachowanej jedynie w wyniku niezgody rodziców na jej zamknięcie. Teatr niezmiennie prowadzi jego założycielka – Pani Zofia Wójcik, przygotowująca scenariusze teatralne. „Powsinogi” są także bardzo ważnym animatorem życia kulturalnego w wiosce, gminie i regionie. O przynależności do zespołu decydują tu zawsze: wola młodych artystów i poczucie radości czerpanej z zabawy, nie zaś zdolności i predyspozycje dziecka, sprawdzane drogą eliminacji i selekcji. Teatr ma służyć w Strzyżewie wszechstronemu rozwojowi osobowości, zbudowaniu i wzmacnianiu tożsamości dzieci i młodzieży, jest drogą osiągania wspólnoty. Zespół był wielokrotnie nagradzany na niezliczonych przeglądach i festiwalach teatralnych; otrzymał m.in. tytuł „Mistrzów Teatru” i nominację do Europejskiego Centrum Bajki w Pacanowie, Grand Prix na XIII Wielkopolskich Spotkaniach Teatrów Dziecięcych w Koninie itd., itp. Zespół uprawia różne gatunki teatru: dramatyczne, muzyczno-instrumentalne, kolędnicze.

Teatr szkolny „Powsinogi ze Strzyżewa” został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za stworzenie na scenie emanującego radością świata teatru i umiejętne kulturowanie tradycji wiejskich.

Bajka o czasie

Dziecięca Grupa Teatralna „Skandalek” z Miejskiego Domu Kultury w Radomsku

Scenariusz: Na podstawie książki *Bajka o czasie* Elizy Piotrowskiej
Reżyseria, muzyka, scenografia: Rafał Mikołajewski

Grupa teatralna Skandalek gromadzi dzieci w wieku od sześciu do jedenastu lat. Zespół istnieje zaledwie od września 2014 roku, a kieruje nim Rafał Mikołajewski. W poprzednim sezonie, podczas Przeglądu Małych Form Teatralnych w Radomsku, zespół otrzymał drugą nagrodę za spektakl: *Jaki piękny byłby wtedy świat!* (którego tytuł sam już wskazuje na źródło literackich inspiracji Teatru, którą stanowi wyborna literatura dla dzieci – tu:

Dyzio Marzyciel Juliana Tuwima). Zespół wystąpił także na prestiżowych Spotkaniach Mistrzów Teatru w Pacanowie. *Bajka o czasie* to niezwykła historia o naturze czasu, który raz biegnie i ucieka, a innym razem wlecze się niemilosiernie. Dziecięca Grupa Teatralna „Skandalek” została nagrodzona udziałem w DZIATWIE’2016 za przekonującą teatralną problematyzację relacji rodzinnych i sceniczną interpretację dziecięcego postrzeżenia świata dorosłych.

O generale Basie i Szeregowych Ósemkach

Teatr ALIS z Niepublicznego Zespołu Edukacyjnego ALIS we Wrocławiu

Scenariusz, reżyseria, scenografia: Bartłomiej Kamiński

W skład grupy teatralnej ALIS wchodzi dzieci z trzeciej klasy szkoły podstawowej. Młodzi aktorzy, pod kierownictwem Bartłomieja Kamińskiego, zrealizowali do tej pory cztery spektakle teatralne. Mają za sobą również pierwsze wyróżnienia i nagrody: w ubiegłym roku zespół został wyróżniony na Festiwalu Teatrów Szkolnych „Zielona Gęś” oraz otrzymał drugą nagrodę na Festiwalu Teatralnym „Przestrzeń wyobraźni” w Rybniku. Zespół śmiało eksperymentuje z formą teatralną, rozbudzając wyobraźnię i emocje młodych aktorów. Teatr ALIS został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za twórcze budowanie muzyczno-teatralnej metafory scenicznej i odkrywcze przedstawienie dźwięku w spektaklu.

Napowietrzna podróż Frania próżniaka

Dziecięca Grupa Teatralna „Pod Sceną” z Ośrodka Kultury i Rekreacji w Strykowie

Scenariusz: Artur Oppman
Reżyseria, muzyka, scenografia: Rafał Mikołajewski

Aktorzy z grupy teatralnej „Pod Sceną” stanowią nowy skład zespołu, który działa zaledwie od września 2015 roku. Teatr był już wcześniej Laureatem OPTDiM DZIATWA. Obecny zespół, działający pod okiem Rafała Mikołajewskiego, ma w swoim dorobku już pierwsze sukcesy i nagrody: na przykład pierwsze miejsce na Powiatowym Przeglądzie Małych Form Teatralnych „Apli-Papli” w Ozorkowie i Złotą Maskę w miejsko-powiatowym konkursie teatralnym w Zgierzcu. Dziecięca Grupa Teatralna „Pod Sceną” została nagrodzona udziałem w DZIATWIE’2016 za umiejętne wykorzystanie naturalnej dziecięcej ekspresji i budowanie poczucia wspólnoty i zespołowości na scenie.

18 maja 2016, środa

BOK „Na Żubardzkiej”, ul. Żubardzka 3

- 14.00 *Inauguracja*
- 14.30 **Kitty**
Teatr „Z jednej gliny”
Bolesławiec
- 15.15 **Asiunia**
Teatr „Na Strychu”
Rogów
- 16.00 **Mimo wszystko**
Koło Teatralne „Pajacyk”
Wieruszów
- 16.45 **A niech to gęś kopnie!**
Teatr „Kameleon”
Kutno

Ośrodek Wczasowy „Słoneczna Polana”
Grotniki, ul. Sosnowa 11

- 20.00 Omówienie przedstawień:
Elżbieta Aleksandrowicz,
Wiesława Klata,
Joanna Gerigk
- 20.00 *Beatbox - sztuka rytmicznego naśladowania dźwięków.*
Spotkanie artystyczne połączone z elementami warsztatu dla młodzieży i instruktorów.
Mateusz „Deser” Deska,
Damian „Qla” Wójcik

19 maja 2016, czwartek

BOK „Lutnia”, ul. Łanowa 14

- 09.30 **Historia pewnego przedmiotu**
Grupa Teatralna „Lustro”
Łódź
- 10.15 **O żeglarzach Dzamblach**
Szkolny Teatr Lalki i Aktora
Turze Pole
- 10.45 **Szkoła nie tylko dla orłów**
Teatr Banalia
Rzeszów
- 11.30 **Królowa Gburka**
Teatrzyk „Iskierki”
Trąbczyn
- 12.00 **Gdzie jest Król M.?**
Zespół „Bez komentarza”
grupa starsza
Wałbrzych

BOK „Na Żubardzkiej”, ul. Żubardzka 3

- 14.00 **Nuda**
Zespół Teatralny „W kratkę”
Głogówek

- 14.45 **Białe? Czarne?**
Zespół „Bez komentarza”
grupa młodszą
Wałbrzych

Akademia Muzyczna, ul. Żubardzka 2a

- 16.00 *GłoskoGry. Muzykowanie na głoskach i sylabach*
warsztat dla dzieci, młodzieży i instruktorów.
Justyna Sobieraj-Bednarek
- 16.00 *Grać też każdy może*
warsztat dla dzieci, młodzieży i instruktorów.
Barbara Dominiak

BOK „Na Żubardzkiej”, ul. Żubardzka 3

- 16.00 *Rola inspiracji i interpretacji ruchowych utworów muzycznych*
warsztat dla dzieci, młodzieży i instruktorów.
Magdalena Owczarek

BOK „Rondo”, ul. Limanowskiego 166

- 16.00 *Głos w teatrze, teatr w głosie*
warsztat dla dzieci, młodzieży i instruktorów.
Anna Dzionek-Kwiatkowska

Ośrodek Wczasowy „Słoneczna Polana”
Grotniki, ul. Sosnowa 11

- 20.00 Omówienie przedstawień:
Elżbieta Aleksandrowicz,
Wiesława Klata,
Joanna Gerigk
- 20.00 *Emocje w przestrzeni - work in progres*
warsztat dla dzieci, młodzieży i instruktorów.
Kamil Kuligowski

20 maja 2016, piątek

BOK „Lutnia”, ul. Łanowa 14

- 10.00 **Dziura w płocie**
- zabawa teatralna
Teatr Szkolny „Powsinogi”
Strzyżewo
- 10.45 **Bajka o czasie**
Dziecięca Grupa Teatralna
„Skandalek”
Radomsko
- 11.30 **O Generale Basie i Szeregowych Ósemkach**
Teatr „Alis”
Wrocław
- 12.05 **Napowietrzna podróż Frania próżniaka**
Dziecięca Grupa Teatralna
„Pod Sceną”
Stryków

Pasaż Rubinsteina - ul. Piotrkowska -
Pasaż Schillera

- 15.00 **Korowód**
happeningowa akcja uliczna

BOK „Na Żubardzkiej”, ul. Żubardzka 3

- 17.00 *Gry - Znaki - Zadania* cz.I
Warsztat dla dzieci, młodzieży i instruktorów.
Patrik Zakrocki

Ośrodek Wczasowy „Słoneczna Polana”
Grotniki, ul. Sosnowa 11

- 20.00 *20 na 20*
koncert solistów Studia Piosenki i zespołu rockowego „2.0” z BOK „Na Żubardzkiej”
- 21.00 Ognisko i zabawa
- 21.00 Omówienie przedstawień:
Elżbieta Aleksandrowicz,
Wiesława Klata,
Joanna Gerigk

21 maja 2016, sobota

Akademia Muzyczna, ul. Żubardzka 2a

- 10.00 *Gry - Znaki - Zadania* cz.II
warsztat dla dzieci, młodzieży i instruktorów.
Patrik Zakrocki
- 11.00 *Orkiestra komunikatowa*
pokaz artystyczny, egzemplifikacja metody.
Patrik Zakrocki
Podsumowanie Przeglądu

Kitty

Teatr „Z jednej gliny” z Młodzieżowego Domu Kultury im. Stanisława Wyspiańskiego w Bolesławcu

Scenariusz: Aneta Ćwieluch, na podstawie: *Dziennika* Anne Frank, *Dziennika. Pięciu zeszytów z łódzkiego getta* Dawida Sierakowiaka, *Żydowskich bajek z Czerniowców* Eliezera Szejbarga oraz *Lalek z getta* Evy Weaver
Reżyseria: Aneta Ćwieluch
Scenografia: Roman Grzegorzewski
Projekty kostiumów: Karolina Zdunek

Teatr „Z jednej gliny” istnieje od września 2013 roku. Wchodzi w skład Pracowni Teatralnej prowadzonej przez Anetę Ćwieluch, absolwentkę Studium Reżyserii Teatru Dzieci i Młodzieży PWST w Krakowie, laureatkę m.in. Ogólnopolskiej Nagrody Instruktora Roku (2009). Zespół tworzą uczniowie szkół gimnazjalnych i średnich (oraz jeden uczeń szkoły podstawowej) powiatu bolesławieckiego. Teatr „Z jednej gliny” był wielokrotnie nagradzany na ogólnopolskich przeglądach i festiwalach teatralnych. Jest m.in. zdobywcą Grand Prix na festiwalach Chochół we Wrocławiu i Teatralki w Jeleniej Górze oraz Złotej Miniatury na Ogólnopolskim Festiwalu Miniatury w Opolu, a także pierwszej nagrody na tegorocznych 34. Ogólnopolskich Konfrontacjach Teatrów Młodzieżowych Centrum w Łodzi. W roku 2016 Teatr został już po raz trzeci Laureatem OPTDiM DZIATWA. *Kitty* to sceniczna wypowiedź na temat cierpienia, nietolerancji i przemocy, których doświadczają dzieci, narażone na życie w czasach zniewolenia i wojny; przedstawia emocje i niepokoje dziecka, które próbuje sytuację stworzoną przez dorosłych oswoić i pomieścić w nich swój lęk i trwogę, nudę i złość, ale także potrzebę zabawy i radości.

Teatr „Z jednej gliny” został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za twórcze poszukiwania inscenizacyjne przy adaptacji wybitnych literackich wypowiedzi dzieci o wojnie i zbudowanie przedstawienia, które staje się przejmującym głosem sprzeciwu dzieci przeciwko ludobójstwu, agresji i dyskryminacji oraz żądaniem zapewnienia każdemu dziecku życia bez przemocy.

Asiunia

Teatr „Na Strychu” z Zespołu Szkół w Rogowie

Scenariusz: Paulina Podogrocka
adaptacja książki *Asiunia* Joanny Papuzińskiej
Reżyseria, muzyka: Paulina Podogrocka
Scenografia: Katarzyna Babiarska, Anna Zielewska

Teatr Na Strychu istnieje od ponad dwóch lat. Grupę teatralną, prowadzoną przez Paulinę Podogrocką, tworzą gimnazjaliści. Teatr przygotował kilka premier – przede wszystkim adaptacji twórczości Jana Brzechwy i Wandy Chotomskiej – przeznaczonych dla młodszych dzieci. Spektakl *Asiunia*, który zostanie zaprezentowany na tegorocznej DZIATWIE, miał swoją premierę podczas uroczystości z okazji 11 listopada w 2014 roku. Przedstawienie jest sceniczną adaptacją autobiograficznej książki napisanej przez wybitną pisarkę Joannę Papuzińską. Książka, ze względu na swoje walory literackie i kulturowe, znalazła się na Liście Skarbów Muzeum Książki Dziecięcej oraz Złotej Liście Fundacji ABC XXI. Dziecięcą stylistyką opowiada historię pięcioletniej dziewczynki, którą wojna pozbawia bezpiecznego domu, członków rodziny, dziecięcych zabaw, a przynosi konieczność zmierzenia się z osamotnieniem, głodem, narastającym poczuciem zagrożenia, chorobą i śmiercią. Teatr Na Strychu został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za stworzenie w przedstawieniu *Asiunia* dramatycznego dziecięcego świadectwa wojennego cierpienia, wyrażonego precyzyjnym i bezkompromisowym teatralnym językiem.

Mimo wszystko

Koło Teatralne „Pajacyk” z Wieruszowskiego Domu Kultury w Wieruszowie

Scenariusz: Katarzyna Miś-Prokop wraz z grupą teatralną
adaptacja wiersza *Katar* Jana Brzechwy
Reżyseria: Katarzyna Miś-Prokop
Muzyka: Katarzyna Miś-Prokop, Dawid Rydzynski
Scenografia: Katarzyna Miś-Prokop, Mateusz Kruszczyński

Koło Teatralne „Pajacyk”, utworzone przy Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II w Wieruszowie, istnieje od 16 lat. Działania teatralne prowadzone w Kole, w gronie uczniów klas I-III, obejmują nie tylko przygotowywanie kolejnych premier, ale także realizowanie teatralnych akcji charytatywnych na rzecz chorych dzieci, np. Mikołajkowego Spektaklu. Od wielu lat grupa bierze udział m.in. w Festiwalu Sztuk Teatralnych „Żyję bo lubię. AIDS to nie dla mnie”, aktywnie wspiera corocznie akcje WOŚP, współpracuje z Biblioteką Powiatową i innymi instytucjami Wieruszowa. Uczniowie podczas zajęć teatralnych tworzą scenariusze, dobierają muzykę do spektakli, a także własno-

ręcznie wykonują scenografię i kostiumy. „Pajacyk” współpracuje z Wieruszowskim Domem Kultury, w którym młodzi artyści prowadzą bale integracyjne dla dzieci, uczestniczą w obchodach Dnia Dziecka, występując i zabawiając dzieci i prowadząc akcje teatralne. Koło co roku bierze udział w Powiatowych Prezentacjach Teatralnych w Wieruszowie i najczęściej zajmuje w nich pierwsze miejsca, dwukrotnie zdobyło też pierwsze miejsce w Rejonowym Przeglądzie Teatrów Dziecięcych w Sieradzu Konfrontacje. Jest Laureatem 36. OPTDiM DZIATWA.

Koło Teatralne „Pajacyk” zostało nagrodzone udziałem w DZIATWIE’2016 za twórcze wykorzystanie przedmiotu na scenie, wypracowaną grę zespołową i wyczucie komizmu w teatralnej adaptacji wiersza Jana Brzechwy *Katar*.

A niech to gęś kopnie!

Teatr „KAMELEON” ze Szkoły Podstawowej nr 6 im. M. Skłodowskiej-Curie w Kutnie

Scenariusz: Marta Guśniowska
Reżyseria: Małgorzata Tworek-Zwarycz i Wiesław Zwarycz
Muzyka: Wiesław Zwarycz
Scenografia: Małgorzata Tworek-Zwarycz

Grupa teatralna *KAMELEON* działa od kilkunastu lat, a w obecnym składzie od roku 2012. Za swoje największe osiągnięcie Teatr uznaje wyróżnienie spektaklu, nagrodę publiczności i dwie nagrody indywidualne na festiwalu DZIATWA w 2002 roku za *Awanturę w muzeum*. Innymi osiągnięciami teatru *KAMELEON* są: pierwsza nagroda w Rejonowych Konfrontacjach Teatralnych 2015 w MOK w Skierniewicach, główna nagroda Przeglądu „Łapa” w Kutnowskim Domu Kultury, wyróżnienie jury dziecięcego i pierwsza nagroda indywidualna za *Archipelag Przebudzenia*, a także zakwalifikowanie się do konkursu i nagroda organizatorów Ogólnopolskiego Festiwalu Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych „Heca” w Płocku w roku 2015. Przedstawienie *A niech to gęś kopnie!* jest inscenizacją utworu jednej z najzdolniejszych współczesnych polskich autorek dramatów dla dzieci – Marty Guśniowskiej. Popadająca w depresję i skłonności samobójcze tytułowa Gęś, to w utworze dramatopisarki postać melancholijna i z niebywałym wdziękiem kreująca absurdalne i surrealistyczne sytuacje. Sztuka przebojem zdobyła polskie sceny. Teatr *KAMELEON* został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za odwagę sięgnięcia po niebanalny dramat współczesny, przewrotny humor inscenizacji i radość wspólnego odkrywania teatralności.

Historia pewnego przedmiotu

Grupa Teatralna „Lustro” z Centrum Zajęć Pozaszkolnych nr 1 w Łodzi

Scenariusz: Aneta Wróbel-Wojtyszko, Adam Wojtyszko
Reżyseria, muzyka: Dorota Mikołajewska
Scenografia: Grupa teatralna wraz z opiekunem

Zespół Teatralny „Lustro” istnieje od 2010 roku i obecnie liczy 3 grupy teatralne – dwie dziecięce i jedną młodzieżową – skupiające aktorów w wieku 6-15 lat. Grupy pracują przede wszystkim metodą improwizacji oraz kreacji przez zabawę. Dzieci i młodzież samodzielnie tworzą etudy, doskonałą swoje talenty i twórcze myślenie, uczą się współdziałania. Dotychczas Teatr „Lustro” przygotował 9 premier i już czwarty raz jest Laureatem OPTDiM DZIATWA. W roku 2013 Dziecięca Grupa Teatralna zaprezentowała tu *Bajkę o niczym*, w roku 2014 Teatr pokazał spektakl *piętaprzykazanie.pl*, natomiast w roku 2015 Młodzieżowa Grupa Teatralna przedstawiła *Drzazgę* na motywach sztuki Roberta Jarosza *W becze chowany*. Na tegorocznej DZIATWIE wystąpi grupa średnia z inscenizacją dramatu *Historia pewnego przedmiotu*, napisanego w roku 2010 przez Anetę Wróbel-Wojtyszko i Adama Wojtyszko. W ubiegłym roku spektakl pt. *Siała baba mak* przygotowany przez tę Grupę wg scenariusza Krystyny Miłobędzkiej, zdobył pierwszą nagrodę w kategorii Dziecięcej na Festiwalu Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych „Heca 2015” w Płocku. Grupa Teatralna „Lustro” została nagrodzona udziałem w DZIATWIE’2016 za kreatywne wykorzystanie teatru ożywiających przedmiotów w budowaniu scenicznej refleksji nad poczuciem osobności, wierności sobie i potrzebą wspólnoty.

O żeglarzach Dżamblach

Szkolny Teatr Lalki i Aktora z Zespołu Szkół w Turzym Polu

Reżyseria i scenariusz: Renata Kośmider, Waldemar Kośmider wg tekstu Edwarda Leara
Muzyka: Monika Adamiec

Szkolny Teatr Lalki i Aktora działa od ponad dwudziestu lat. Jest laureatem bardzo wielu festiwalu i przeglądów teatralnych, m.in. w Strzyżowie, Rzeszowie, Przemyślu, Krośnie, Wrocławiu, Szydłowcu, Chełmie, Wielopolu Skrzyńskim, Inwaldzie i Krakowie. Za swoje największe sukcesy Teatr uznaje trzykrotne zdobycie Grand Prix Mistrza Teatru na Ogólnopolskim Festiwalu Kultury Dziecięcej w Pacanowie, otrzymanie Złotej Maski i Nagrody Ministra Edukacji na Ogólnopolskim Forum Teatrów Szkolnych w Poznaniu, wystąpienie na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów dla Dzieci i Młodzieży „Korczak 2000” w Warszawie (w kategorii: „zjawisko teatralne”), w II Festiwalu Teatralnym Polski Południowej im. Felicjana Dulskiego w Krakowie (Grand Prix i statuetka „Felicjana”) oraz zdobycie II nagrody i – w tym roku – tytułu Laureata OPTDiM DZIATWA. W swoich spektaklach, adaptują-

cych utwory klasyków literatury dziecięcej, ale także autorów współczesnych, mali aktorzy starają się poprzez słowo i ruch nie tylko rozbawić widza, ale także skłonić go do refleksji. Szkolny Teatr Lalki i Aktora został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za twórczą adaptację utworu Edwarda Leara, plastyczną urodę scenicznego gestu i wyrazistość mowy ciała oraz misterny styl spektaklu.

Szkoła. Nie tylko dla orłów

Teatr Banalia z Młodzieżowego Domu Kultury w Rzeszowie

Scenariusz: Monika Adamiec
na podstawie wierszy Jerzego Ludwika Kerna, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Zdzisława Gozdawy i Wacława Stępnia oraz Agnieszki Osieckiej
Reżyseria, muzyka, scenografia: Monika Adamiec

Teatr Banalia, kierowany przez Monikę Adamiec, tworzą uczniowie rzeszowskich szkół podstawowych i gimnazjów w wieku 10-15 lat. W obecnym składzie grupa pracuje zaledwie od grudnia 2013 roku, a wzięła już udział w znaczących festiwalach teatralnych. Spektakl prezentowany na tegorocznym OPTDiM DZIATWA jest drugą premierą Zespołu. Brali również udział np. w: Ogólnopolskim Festiwalu Teatrów i Monodramistów „Wyżyna teatralna”, Jarosławskim Przeglądzie Teatrów Amatorskich „Na dziedzińcu” i w Konfrontacjach Zespołów Teatralnych Małych Form „Antrakt”. Teatr Banalia został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za odwagę w eksperymentowaniu na scenie z gestem i głosem.

Królewna Gburka

Teatrzyk „Iskierki” z Zespołu Szkolno-Gimnazjalnego w Trąbczynie

Scenariusz: Natalia Usenko
Reżyseria: Barbara Jagielska

Teatrzyk „Iskierki” założyły w roku 1988 Panie: Barbara Jagielska i Małgorzata Śwędrowska. Zespół pracujący pod opieką Barbary Jagielskiej tworzą dziś dzieci w wieku od siedmiu do dziesięciu lat. Teatrzyk prezentuje swoje przedstawienia na konkursach i przeglądach teatralnych: powiatowych, wojewódzkich oraz ogólnopolskich i wielokrotnie zdobywa na nich znaczące wyróżnienia. Wśród nich na szczególne podkreślenie zasługują, przyznane w roku 2006, dwie nagrody: marszałka Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony dóbr kultury oraz Nagroda Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na OPTDiM DZIATWA. Członkowie Teatrzyku „Iskierki” zdobywają też często indywidualne nagrody

aktorskie. Oprócz przygotowywania zajęć i spektakli, dzieci należące do zespołu zajmują się także tańcem, recytacją poezji i tworzeniem prac plastycznych. Teatrzyk „Iskierki” został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za umiejętne łączenie w przedstawieniu *Królewna Gburka* elementów dziecięcej wyobraźni, zabawy i teatralności.

Gdzie jest król M.?

Zespół „Bez Komentarza” (grupa starsza) z Zespołu Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Wałbrzychu

Scenariusz: Sylwia Aftyka-Łoda
na podstawie *Króla Macjusia Pierwszego* Janusza Korczaka
Reżyseria, muzyka, scenografia: Sylwia Aftyka-Łoda wraz z grupą teatralną

Grupę teatralną „Bez Komentarza” tworzą gimnazjaliści, uczący się w klasie, w której realizowana jest innowacja pedagogiczna – „Poza czasem”. Jej program przewiduje znaczne poszerzenie nauczania języka polskiego o wiadomości z zakresu wiedzy o teatrze, dramacie i zagadnienia z dziedziny dziennikarstwa. Uczniowie wchodzący w skład Zespołu uczestniczą także w warsztatach twórczych, przygotowujących ich do pracy teatralnej: piszą scenariusze, wykonują kostiumy i scenografię, uczą się technik aktorskich, metod inscenizacji i dramy. Młodzi aktorzy grupy starszej Zespołu „Bez Komentarza” to laureaci wielu konkursów teatralnych – wojewódzkich i międzynarodowych, między innymi XXII Festiwalu Promocja Zdrowia w Sztuce Dziecięcej i Młodzieżowej – „Wybieram zdrowie” (I miejsce), XXII Przeglądu Teatrów Szkolnych w Żarowie (I miejsce), a także 36. i 37. OPTDiM DZIATWA. W zeszłym roku zaprezentowali tu spektakl *Kto ukradł mi skrzydła?* (według własnego scenariusza), a w tym roku pokazał przedstawienie zainspirowane życiem i twórczością Starego Doktora – Janusza Korczaka. Zespół „Bez Komentarza” (grupa starsza) został nagrodzony udziałem w DZIATWIE’2016 za teatralną kreatywność w budowaniu obrazu zagrożeń w świecie, interpretację dziedzictwa i czynu Janusza Korczaka, sugestywne sceniczne przenikanie się rzeczywistości dziecięcej literatury, zabawy oraz wpisania dziecka w mechanizmy historii.

Nuda

Zespół teatralny „W kratkę” z Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Głogówku

Scenariusz: Grzegorz Sławiński, dramata *Nuda*
Reżyseria, muzyka: Waldemar Lankauf

Grupa teatralna „W kratkę” powstała w 2011 roku. Skupia dzieci w wieku od dziewięciu do jedenastu lat ze szkół podstawowych w Głogówku. Dwa najważniejsze spektakle zespołu – *O królownie*